

El malestar a Llatinoamèrica

La violència castiga els barris pobres de Rio de Janeiro i Caracas

>> VE DE LA PÀGINA ANTERIOR

existeix. "L'A1-5 [que suposa el poder total per a l'Executiu i la pràctica desaparició de l'estat de dret] i la proposta d'exempció penal institucionalitzen l'autoritarisme vist tot el dia a les perifèries, que ara s'aplicaria a les protestes", comenta el columnista afrobrasiler de Folha de São Paulo, Thiago Amparo.

És més, mentre que les dures mesures policials contra les protestes a Xile, l'Equador i Bolívia no van donar gaire bons resultats polítics —els tres presidents van haver de fer marxa enrere i pactar amb els manifestants— al Brasil hi ha senyals que estant funcionant.

Segons una enquesta publicada a Folha de São Paulo aquesta setmana, la valoració positiva de la població cap a les polítiques de seguretat ha pujat d'un 3% a un 15% l'últim any, una notícia excel·lent per a Bolsonaro, després de la forta caiguda de popularitat des de les eleccions de l'octubre del 2018. Aquest augment és més accentuat als sectors més remunerats de la població de Rio de Janeiro. Malgrat això més de la meitat dels entrevistats —els més pobres— van declarar que tenien por de ser blanc de la violència policial.

L'enduriment dels mètodes policials a les favelas de Rio ha coincidit amb una caiguda d'un 21,5% del nombre d'homicidis a l'estat de Rio i d'un 22% a escala nacional. "La política de seguretat està funcionant a la zona sud. A Copacabana tenim un guàrdia a cada cantonada i això redueix el nombre d'atracaments", va dir Carlos Borges arquitecte de 62

JUAN BARRETO / AFP

Actuació policial als carrers de Caracas, la capital veneçolana

anys, davant d'unes creps en un restaurant francès a Copacabana. El ministre de Justícia, Sergio Moro —el jutge que va empresonar Lula da Silva— ha atribuït el descens a "un esforç més gran" per part dels governadors i del Govern federal des de l'elecció de Bolsonaro. Tot i això, el descens del nombre d'homicidis va començar abans.

Però el càlcul que fan tant Witzel com Bolsonaro que les matances a les favelas no passaran factura política pot ser un error. Borges es va mostrar "preocupat" per la violència policial

a les favelas i va dir que no votaria Bolsonaro ni Witzel. En èpoques anteriors, el poderós diari O Globo ha donat el suport incondicional a la mà dura a les favelas, sobretot en els anys setanta, quan el governador d'esqueres Leonel Brizola, va intentar-ne la pacificació mitjançant pactes amb els narcotraficants i va ser vilipendiat pels mitjans de comunicació. En aquests moments, tant O Globo com Folha de São Paulo fan una cobertura bastant crítica de les actuacions policials.

Paradoxalment, atesa la dife-

rència ideològica dels dos presidents, l'únic altre país sud-americà que es pot comparar amb el Brasil per l'ús de la violència policial contra els barris pobres en una suposada guerra contra la delinqüència és Veneçuela.

Segons Keymer Àvila investigador de la Universitat Central de Veneçuela, que analitza les estadístiques oficials, 5.287 persones van morir a mans de la policia veneçolana el 2018. Àvila calcula que cada dia moren 15 veneçolans víctimes dels trets de la policia. "El nombre de persones mortes per l'estat a Vene-

çuela és més gran que al Brasil malgrat que té una població set vegades inferior", va dir en declaracions a *La Vanguardia*.

Segons l'anàlisi d'Àvila, durant el 2017 hi va haver 16 civils per morts per cada 100.000 habitants a Veneçuela enfront de 6,2 a El Salvador, 2,3 al Brasil i 0,3 a Colòmbia. "La nostra Constitució considera com una prioritat la defensa del dret a la vida i la rendició de comptes dels policies; però això no s'aplica".

Al Brasil els morts per actuacions policials letals a barris pobres suposen un 7% dels homicidis registrats al país. A Veneçue-

UN RÈCORD DUBTÓS

Veneçuela, amb menys població que el Brasil, el supera en morts per actes policials

MATANCES SILENCIOSES

"Es tracta de matances per degoteig, morts que no ocupen espai als mitjans"

la aquesta xifra arriba a un 33%, calcula Àvila. A Veneçuela 26 civils perden la vida per cada agent policial mort enfront de 100 a El Salvador, 58 al Brasil i 1,2 a Colòmbia. A Veneçuela, segons les dades oficials utilitzades en les investigacions d'Àvila, 23.688 persones han mort a mans de les forces de seguretat de l'Estat des del 2010, un 69% dels quals en els tres últims anys.

"La repressió de l'Estat sempre és política; la seguretat ciutadana només serveix com a excusa", va dir Àvila en declaracions a *La Vanguardia* "Els casos de Veneçuela, continuant pels del Brasil, són emblemàtics. Es tracta de matances per degoteig, morts diàries que no ocupen els espais privilegiats dels mitjans de comunicació".

La globalització entre Seattle i Santiago

Joan Ribas Tur

Quan fa un any de l'explosió de la protesta de les *armilles grogues* a França, i el món assisteix a una onada de protestes —de París a Beirut, de Hong Kong a Santiago de Xile, de Barcelona a La Paz, etc.— és un bon moment per agafar perspectiva. Ningú ho ha recordat, perquè ja n'hi ha prou amb el present i perquè es prefereix celebrar bodes que funerals, però acaben de passar 20 anys des del fracàs de la primera ronda de liberalització comercial de l'Organització Mundial de Comerç (OMC) a Seattle. L'aniversari serveix per revisar l'evolució de la globalització en les últimes dècades i per reflexionar sobre el paper de les protestes socials.

J. RIBAS TUR, professor d'Economia, ESCI-Universitat Pompeu Fabra

L'OMC va néixer el 1995 com l'organització multilateral, hereva del paraigua legal del GATT, encarregada de regular el comerç internacional. L'inici de la primera ronda de l'OMC es va convocar per a finals de novembre de 1999 a Seattle. Bill Clinton, a dos anys de posar fi a la seva segona presidència, tenia el màxim interès a llançar amb èxit l'anomenada Ronda del Mil·lenni. La cimera s'inaugurava el 30 de novembre de 1999 al centre de convencions de Seattle, però els disturbis que, entre altres, van deixar Kofi Annan o Madeleine Albright tancats als seus hotels, van portar la ciutat al caos i el governador va acabar cridant la Guàrdia Nacional per sufocar els aldarulls. La batalla de Seattle va ser l'inici d'una successió de grans manifestacions i protestes contra els organismes multilaterals. Per exemple, el Banc Mundial va cancel·lar la conferència de desenvolupament que havia de tenir lloc a Barcelona el juny de

2001 per por de les protestes, i un mes després, a Gènova, els enfrontaments amb la policia durant la cimera del G-8 es van saldar amb un activista mort.

A Seattle va néixer el moviment altermundista o *globafòbic*, depèn de qui el qualifiqui. En el seu actiu

La governança multilateral va quedar tocada a Seattle i ara Trump la intenta rematar

hi ha l'èmfasi primerenc en els problemes ambientals o les qüestions de pobresa i desigualtat. En el passiu, la incapacitat per convertir l'oposició en alguna cosa més tangible. Només Lula da Silva —durant alguns anys l'estrella tant a Porto Alegre com a Davos— va encarnar la possibilitat real

d'alguna cosa nova, fins que el van tombar.

El gran guanyador d'aquest període de globalització ha estat la Xina. O, més aviat, la Xina i la societat de consum occidental, que ha accedit a productes cada vegada més barats gràcies a la fabricació a la Xina. Els perdedors són una part de les classes mitjanes industrials dels països rics, que han vist deslocalitzar les seves factories a Àsia. La incorporació de la Xina a la globalització és l'esdeveniment econòmic més gran de l'últim segle. Les prediccions de fa tres o quatre dècades han quedat obsoletes i el xoc xinès ha estat enorme.

El que es va començar a avortar a Seattle fa 20 anys va ser la possibilitat de dotar la globalització d'una arquitectura política multilateral. El fracàs de l'OMC ha portat a una explosió de tractats regionals i preferencials, i a una gestió desordenada del cas xinès. I Trump va arribar denunciant la

Xina com la culpable dels mals que causen el declivi de benestar del seu cinturó industrial. Però la Xina, tot i els seus problemes, és una peça que no caurà amb la relativa facilitat amb què es va abatre el comunisme soviètic. A més, Trump ataca el multilateralisme i l'OMC amb la mateixa actitud bel·licosa que a la Xina.

En fi, la governança multilateral va quedar tocada a Seattle i ara Trump intenta rematar-la. L'atac de fa 20 anys contra la globalització es va acabar refredant, en part perquè suposava una impugnació completa i radical del capitalisme global. Paradoxalment, ara una munió de revoltes locals, alimentades per diversos malestors i retransmeses en temps real per les xarxes socials, tornen a qüestionar globalment el sistema. Perquè, parafrasejant Tolstoi en la cèlebre primera frase d'*Anna Karenina*, totes les societats felices són iguals, però cada societat infel·lix ho és a la seva manera.